



ЗАКАРПАТТЯ У ДЕМОГРАФІЧНОМУ ВИМІРІ

Статистичний збірник



Ужгород 2014

ПЕРЕДМОВА

Збірник підготовлений за матеріалами статистичних розробок за 2013 та попередні роки, вміщує відомості про адміністративно-територіальний поділ області, кількість та статево-віковий склад населення, шлюбність, розлучуваність, народжуваність, смертність загалом та за причинами, захворюваність і міграцію населення.

Дані наведені у динаміці за 1990–2013рр., а з окремих показників за більш ранній період – з 1950р., що дає змогу бачити тенденції, які відбуваються в демографічних процесах регіону.

В основу розробки покладено записи в актах реєстрації цивільного стану та талони реєстрації і зняття з реєстраційного обліку за місцем проживання.

ЗМІСТ

Передмова	3
Скорочення	4
Умовні позначення	4
Демографічна характеристика Закарпатської області	8
1. АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ, КІЛЬКІСТЬ І СКЛАД НАСЕЛЕННЯ	12
1.1. Кількість адміністративно-територіальних одиниць	12
1.2. Адміністративно-територіальний поділ	12
1.3. Чисельність наявного населення по містах та районах	13
1.4. Чисельність постійного населення по містах та районах	14
1.5. Розподіл постійного населення за статтю по містах та районах	15
1.6. Чисельність постійного населення області за статтю та віком по містах та районах	17
1.7. Статтєво-вікова структура населення області	36
2. ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ	37
2.1. Динаміка народжуваності, смертності та природного приросту, скорочення (–) населення	37
2.2. Природний приріст, скорочення (–) населення за 2013 рік	38
2.3. Природний рух населення по містах та районах у 2013 році	38
2.4. Коефіцієнти народжуваності, смертності та природного приросту, скорочення (–) населення по містах та районах у 2013 році	39
2.5. Коефіцієнти природного приросту, скорочення (–) населення по містах та районах у 2013 році	40
3. ШЛЮБИ ТА РОЗЛУЧЕННЯ	41
3.1. Динаміка зареєстрованих шлюбів та розлучень	41
3.2. Динаміка шлюбності та розлучуваності	41
3.3. Розподіл осіб, які уклали шлюб, за віком та дошлюбним станом у 2013 році	42
3.4. Розподіл одружених за статтю та віком у 2013 році	42
3.5. Динаміка розподілу розлучень за тривалістю шлюбу	43
3.6. Розподіл розлучень за кількістю спільних дітей по містах та районах у 2013 році	43
4. НАРОДЖУВАНІСТЬ	44
4.1. Кількість народжених за статтю та місцями реєстрації народження у 2013 році	44
4.2. Розподіл народжених за статтю по містах та районах у 2013 році	44
4.3. Кількість живонароджених та мертвонароджених	45
4.4. Динаміка кількості мертвонароджених	45

4.5.	Динаміка кількості народжених дітей жінками, які не перебували у зареєстрованому шлюбі	46
4.6.	Кількість народжених дітей жінками, які не перебували у зареєстрованому шлюбі, по містах та районах у 2013 році	47
5.	СМЕРТНІСТЬ	48
5.1.	Динаміка смертності населення за окремими причинами смерті	48
5.2.	Смертність населення за окремими причинами смерті по містах та районах у 2013 році	49
5.3.	Розподіл загиблих унаслідок нещасних випадків, вбивств, самогубств та інших зовнішніх дій у побуті по причинах смерті за 2013 рік	50
5.4.	Смертність дітей у віці до 1 року	51
5.5.	Смертність дітей у віці до 1 року з основних причин смерті	51
5.6.	Смертність дітей у віці до 1 року по містах та районах	52
6.	ЗАХВОРЮВАНІСТЬ	53
6.1.	Захворюваність населення за класами хвороб	53
6.2.	Мережа та кадри закладів охорони здоров'я.....	57
6.3.	Забезпеченість населення закладами охорони здоров'я та персоналом.....	57
6.4.	Захворюваність на окремі інфекційні хвороби.....	58
6.5.	Захворюваність на злоякісні новоутворення.....	59
6.6.	Захворюваність на розлади психіки та поведінки.....	59
6.7.	Захворюваність на активний туберкульоз.....	60
6.8.	Захворюваність на розлади психіки та поведінки внаслідок уживання алкоголю, наркотичних та інших психоактивних речовин.....	60
6.9.	Травматизм, пов'язаний з виробництвом.....	61
6.10.	Кількість потерпілих від травматизму, пов'язаного з виробництвом, по містах та районах.....	62
6.11.	Кількість пенсіонерів.....	63
6.12.	Кількість пенсіонерів-інвалідів.....	63
7.	ОСНОВНІ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ	64
7.1.	Доходи і витрати населення	65
7.2.	Зміна обсягів доходів та витрат населення	65
7.3.	Середньомісячна номінальна та реальна заробітна плата найманих працівників	66
7.4.	Розподіл домогосподарств із дітьми за кількістю дітей у їх складі	67
7.5.	Структура сукупних ресурсів домогосподарств із дітьми залежно від кількості дітей у їх складі	68
8.	МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ	70
8.1.	Основні напрямки міграції населення у 2013 році	70
8.2.	Міграція населення по містах та районах у 2013 році	70
8.3.	Внутрішньорегіональна міграція населення по містах та районах у 2013 році	71

8.4. Міжрегіональна міграція населення по містах та районах у 2013 році	71
8.5. Міждержавна міграція населення по містах та районах у 2013 році	73
8.6. Стативно-вікова структура мігруючого населення у 2013 році	74
8.7. Структура міграції населення області за потоками	75
9. МІЖРЕГІОНАЛЬНІ ПОРІВНЯННЯ	76
9.1. Кількість адміністративно-територіальних одиниць по регіонах	76
9.2. Територія і щільність наявного населення по регіонах України на 1 січня 2014 року	77
9.3. Динаміка кількості наявного населення	78
9.4. Кількість наявного населення на 1 січня 2014 року і у середньому за 2013 рік	79
9.5. Кількість наявного населення	80
9.6. Динаміка кількості постійного населення України за регіонами	81
9.7. Основні демографічні показники України	82
9.8. Народжуваність, смертність та природний приріст, скорочення (-) населення	83
9.9. Середня очікувана тривалість життя при народженні	84
9.10. Шлюбність та розлучуваність	85
9.11. Коефіцієнти народжуваності за віком матері у 2013 році	88
9.12. Смертність дітей у віці до 1 року	89
9.13. Міграція населення	91
9.14. Міграція населення у 2013 році за напрямками	93
9.15. Кількість постійного населення та демографічне навантаження на осіб працездатного віку за регіонами України	94
9.16. Демографічне навантаження на осіб віком 15-64 роки на 1 січня 2014 року в Україні за регіонами	95
9.17. Середній вік населення України за регіонами	96
9.18. Міграція населення по регіонах	99
9.19. Внутрішньорегіональна міграція населення по регіонах	101
9.20. Міжрегіональна міграція населення по регіонах	102
9.21. Міждержавна міграція населення по регіонах	103
Методологічні пояснення	104

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЯСНЕННЯ

Наявне населення – населення, яке на момент перепису знаходиться на даній території, враховуючи тимчасово відсутніх.

Постійне населення – населення, яке постійно проживає на момент обліку на даній території враховуючи тимчасово відсутніх.

Міське і сільське населення. До міського населення відносяться особи, які проживають в міських поселеннях, до сільського – які проживають в сільській місцевості. **Міські поселення** – це міста та селища міського типу, статус яких затверджено у законодавчому порядку. **Сільська місцевість** – це сільські населені пункти, підпорядковані сільським радам, або безпосередньо міським і селищним радам.

Щільність (густота) населення розраховується діленням чисельності наявного населення на площу території. Площа території наводиться за даними Державного комітету України земельних ресурсів.

Вік людини – період від народження до певного моменту її життя, Вік визначається кількістю повних років, що прожиті людиною на цей момент.

Вікова група – сукупність людей певного віку.

Вікові групи населення:

- молодші за працездатний вік – особи віком до 16 років;
- працездатного віку – жінки від 16 до 54 років та чоловіки від 16 до 59 років;
- старші за працездатний вік – жінки від 55 років і старші, чоловіки від 60 років і старші.

Демографічне навантаження – це узагальнююча кількісна характеристика вікової структури населення, яка показує навантаження на суспільство невиробничим населенням.

Розраховується показник **демографічного навантаження** на осіб працездатного віку, як відношення кількості дітей (молодше від працездатного віку), кількість осіб пенсійного віку (старше від працездатного віку) і їх загальної сукупності до кількості населення у працездатному віці (у розрахунку на 1000 осіб населення).

Середній вік населення визначається як середня арифметична зважена через ділення загального числа чоловіко-років (сума добутків значень віку, збільшеного на 0,5, на кількість населення в цьому віці) на загальну кількість населення.

Відомості про народження, смерті, шлюби та розлучення одержуються на підставі щорічної (щомісячної) статистичної обробки даних других примірників актів цивільного стану. У кількість народжених включаються тільки народжені живими.

Природний приріст (скорочення) населення – різниця між кількістю народжених живими і кількістю померлих.

Загальні коефіцієнти народжуваності і смертності розраховуються як відношення, відповідно, кількості народжених (живими) і кількості померлих протягом календарного року до середньорічної чисельності наявного населення.

Коефіцієнти природного приросту (скорочення) визначаються як різниця між загальними коефіцієнтами народжуваності і смертності.

Сумарний коефіцієнт народжуваності характеризує середню кількість дітей, народжених жінкою за все її життя, за умови збереження в кожній віковій групі існуючого рівня народжуваності. Розраховується як сума вікових коефіцієнтів народжуваності по всіх вікових інтервалах, його розмір не залежить від вікового складу населення і характеризує середній рівень народжуваності в календарному році, для якого він визначається.

Чистий сумарний коефіцієнт народжуваності враховує фактор смертності. Він визначає, яку кількість дітей може народити в середньому одна жінка за умови постійної інтенсивності вікової народжуваності за роки, які вона зможе прожити у середньому в дітородному періоді за певного рівня смертності.

Загальний (брутто) коефіцієнт відтворення жіночого населення показує середню кількість дівчаток, яких народила б одна жінка, що прожила до кінця репродуктивного періоду (15–49 років) за умови збереження протягом її життя сучасного рівня народжуваності в кожному віці. Це показник заміщення жіночого (материнського) покоління, який не враховує рівня смертності. Він розраховується шляхом множення сумарного показника народжуваності на частку дівчат серед народжених.

Нетто коефіцієнт відтворення жіночого покоління показує, скільки в середньому дівчаток, що народжені однією жінкою протягом життя, дожило б до віку матері при їх народженні за умови збереження в кожному віці існуючих рівнів народжуваності і смертності. Показник характеризує ступінь заміщення покоління жінок їх дочками при тривалому збереженні існуючих рівнів народжуваності і смертності. Він розраховується як сума добутків вікових коефіцієнтів народжуваності на відповідні кількості

жінок з таблиць смертності за цей період, помножених на частку дівчат серед народжених в ті роки, для яких розраховується коефіцієнт. Якщо цей показник менший за 1, тоді сучасні умови народжуваності і смертності не можуть забезпечити в майбутньому заміну материнського покоління дочірнім.

Очікувана тривалість життя при народженні – кількість років, які в середньому належить прожити даному поколінню народжених за умови, що протягом всього життя цього покоління (при переході його від одного віку до іншого) рівень смертності буде дорівнювати сучасному рівню смертності населення в окремих вікових групах.

Відомості про шлюби та розлучення ґрунтуються на статистичному опрацюванні даних, які містяться в других примірниках актів цивільного стану, що укладаються в державних органах реєстрації актів цивільного стану.

Поточний облік шлюбів і розлучень враховує тільки укладання і припинення шлюбів, які оформлені юридично, і не включає випадки припинення шлюбів, якщо розлучення не були оформлені, а також припинення незареєстрованих шлюбів.

Шлюбний вік в Україні встановлений законом – 18 років для чоловіків і 17 років для жінок.

Час укладання шлюбу визначається моментом реєстрації шлюбу в органах реєстрації актів цивільного стану.

Шлюб припиняється з часу реєстрації розлучення в книзі реєстрації актів про розірвання шлюбу, тобто датою припинення шлюбу є не дата винесення рішення суду про розірвання шлюбу, а дата реєстрації розлучення в органах реєстрації актів цивільного стану хоча б одним з подружжя.

Загальні коефіцієнти шлюбності та розлучуваності розраховуються як відношення кількості зареєстрованих протягом календарного року відповідно шлюбів і розлучень до середньорічної чисельності наявного населення.

Дані про народжуваність отримані при статистичній обробці актів про народження. Реєстрація народження проводиться за місцем народження дитини або за місцем проживання її батьків чи одного з них, а в разі смерті батьків або неможливості для них з інших причин зареєструвати народження – за заявою родичів, інших осіб або адміністрації лікувального закладу, в якому перебувала мати на час

народження дитини. Згідно зі ст.144 Сімейного кодексу України "батьки зобов'язані невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в державному органі реєстрації актів цивільного стану".

Вікові коефіцієнти народжуваності розраховані діленням кількості народжених живими за рік у жінок визначеної вікової групи на середньорічну постійну кількість жінок відповідного віку за поточною оцінкою. При визначенні показників вікової групи молодше 20 років умовно взята кількість жінок віком 15–19 років. Для розрахунку показника вікової групи 15–49 років включаються народжені у матері віком до 15 та 50 і понад.

Кількість позашлюбних народжень включає народження, на час реєстрації яких походження дитини від батьків встановлюється шляхом подачі спільної заяви батьком і матір'ю дитини або тільки за заявою матері чи за рішенням суду, про що записується в акті про народження. Якщо дитина народилася після смерті особи, яка перебувала з матір'ю новонародженого в шлюбі, у актовий запис померлий може бути записаний батьком дитини за умови, що з дня його смерті до народження дитини минуло не більше 10 місяців.

Народженням дитини (живонародженням) до 1 липня 1996р. вважалось повне вигнання або витягнення продукту зачаття з організму матері при тривалості вагітності 28 тижнів і більше (довжиною тіла 35 см і більше, масою 1000 г і більше), який після такого відокремлення зробив самостійно принаймі один подих. До живонароджених також відносились плоди, які народились до 28 тижнів вагітності (довжиною тіла менше, ніж 35 см та масою тіла менше, ніж 1000 г) і прожили більше 7 діб (тобто довше від перинатального періоду).

З 1 липня 1996р. в Україні запроваджені нові визначення живонароджуваності та мертвонароджуваності: "живонародження є повне вигнання або витягнення продукту зачаття з організму матері незалежно від тривалості вагітності, який після такого відокремлення дихає або виявляє інші ознаки життя, а саме: серцебиття, пульсація пуповини або відповідні рухи довільної мускулатури незалежно від того, перерізана пуповина чи ні, чи відшарувалась плацента. Кожен продукт такого народження вважається живонародженим". З 1 липня 1996р. до 1 січня 2007р. в органах реєстрації актів цивільного стану реєстрації підлягали "народжені живими або мертвими з вагою тіла 1000 г і більше (або якщо

вага при народженні невідома, довжиною тіла 35 см і більше, або строки вагітності 28 тижнів і більше), включаючи народжених з вагою тіла менше 1000 г при багатоплідних пологах, але строк вагітності 28 тижнів і більше. Всі новонароджені, які народилися з масою тіла від 500 до 999 г, також підлягають реєстрації, якщо вони прожили більше 168 годин (7 діб) після народження".

З 1 січня 2007р. в органах реєстрації актів цивільного стану реєстрації підлягають "народжені живими або мертвими з масою тіла 500 г і більше (або якщо маса тіла при народженні невідома, з довжиною тіла 25 см і більше, або при терміні вагітності 22 тижні і більше); народжені живими або мертвими з масою тіла менше 500 г при багатоплідних пологах, якщо термін вагітності становить 22 тижні і більше; плоди, що народилися живими до 22-го тижня вагітності (тобто зростом менше ніж 25 см і масою тіла менше ніж 500 г) та прожили понад 7 повних діб (168 годин після народження) як живонароджені при передчасних пологах".

Мертвонародженням є смерть продукта зачаття до його повного зігнання або витягання з організму матері незалежно від тривалості вагітності; на смерть вказує той факт, що після такого відділення плід не дихає чи не виявляє інших будь-яких ознак життя, таких, як серцебиття, пульсація пуповини або явні рухи довільних м'язів.

Дані про смертність базуються на статистичній розробці за актами цивільного стану про смерть та про народження для мертвонароджених.

Перинатальний період, згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я України, починається з 22-го повного тижня вагітності (в цей час в нормі маса тіла становить 500 г) і закінчується після 7 повних днів життя новонародженого (168 годин після народження).

Коефіцієнт перинатальної смертності розраховується як відношення суми мертвонароджених та померлих у віці 0–6 днів до суми народжених живими і мертвими у даному році.

Джерелом інформації про причини смертності є лікарське свідоцтво про смерть, фельдшерська довідка про смерть, лікарське свідоцтво про перинатальну смерть, на підставі яких заповнюється графа "Причина смерті" в актовому записі про смерть.

Коефіцієнти смертності за причинами розраховані діленням кількості померлих від вказаних причин смерті на середньорічну кількість наявного населення. В таблицях вони розраховані на 100 тис. населення.

Коефіцієнти смертності дітей у віці до 1 року розраховані за формулою:

$$K_{сн} = \left(\frac{M_0 + M^n}{N_0} + \frac{M_1}{N_1} \right) * 1000, \text{ де}$$

M_0 – кількість померлих у віці до 1 року із числа народжених в тому році, для якого обчислюється коефіцієнт;

M^n – кількість померлих у віці до 1 року, рік народження яких невідомий;

M_1 – кількість померлих у віці до 1 року із числа народжених в попередньому році;

N_0 – кількість народжених в тому році, для якого обчислюється коефіцієнт;

N_1 – кількість народжених в попередньому році.

$M = M_0 + M^n + M_1$ – загальна кількість немовлят, які померли в тому році, для якого обчислюється коефіцієнт.

Коефіцієнти смертності дітей у віці до 1 року за причинами розраховані діленням кількості померлих дітей від вказаних причин смерті на кількість народжених дітей. У таблицях вони розраховані на 1000 живонароджених.

Захворюваність населення подана тільки за хворобами зареєстрованими в установах системи Міністерства охорони здоров'я. Розподіл даних про захворювання населення здійснено відповідно до Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я десятого перегляду (МКХ–10).

Первинна захворюваність на 100 тис. населення (рівень захворюваності) – відношення чисельності хворих з діагнозом, встановленим уперше, до середньорічної чисельності постійного населення за звітний рік, що помножити на 100 тис.

Кількість хворих, які перебувають на обліку в медичних закладах – чисельність хворих, виявлених вперше за звітний та всі попередні роки (ті, які ще не зняті з обліку).

Кількість хворих, які перебувають на обліку на 100 тис. населення – відношення кількості хворих на обліку до чисельності постійного населення на кінець звітного року, що помножити на 100 тис.

Кількість осіб, вперше визнаних інвалідами загалом розраховується на 10 тис. осіб середньорічного постійного населення у віці 16 років і старше; "у т.ч. кількість вперше визнаних інвалідами у працездатному віці" – на 10 тис. осіб середньорічного населення працездатного віку.

Інвалідність – це ступінь втрати здоров'я або ступінь обмеження життєдіяльності.

Дані з міграції населення в органах статистики розраховуються на базі талонів реєстрації та талонів зняття з реєстраційного обліку за місцем проживання.

Кількість прибулих – заповнюється із талонів реєстрації за місцем проживання.

Кількість вибулих – із талонів зняття з реєстраційного обліку за місцем проживання.

Міграційний приріст, скорочення (–) населення – різниця між кількістю прибулих на дану територію та кількістю вибулих за її межі.

Валова міграція – загальна сума прибулих та вибулих. Міграційна активність населення визначається як загальна сума прибулих і вибулих у розрахунку на 1000 осіб середньорічного населення.

Усі потоки (загальна міграція) – показник, що узагальнює внутрішньорегіональну, міжрегіональну та міждержавну міграції.

Внутрішньорегіональна міграція – міграція населення, яка відбувається у межах одного регіону.

Зовнішня міграція – сума міжрегіональної та міждержавної міграції.

Міжрегіональна міграція – міграція населення з одного регіону в інший у межах України.

Внутрішньорегіональна міграція не впливає на зміну чисельності населення області, і відповідно, міжрегіональна – на зміну чисельності України; виходячи з цього, для визначення обсягів внутрішньорегіональної і міжрегіональної міграції використовуються дані тільки із талонів прибуття.

Міждержавна міграція – міграція населення за межі України. Складовими частинами міждержавної міграції є міграція з країнами СНД та іншими країнами.

Показник інтенсивності міграції характеризує частоту міграційних подій за певний період. У збірнику наведені річні коефіцієнти інтенсивності міграції, тобто кількість прибулих, вибулих, міграційний приріст у розрахунку на 1000 осіб населення.